

119. Svetloba: Priprava za premočrtno širjenje svetlobe. — Ravno zrcalo za odboj svetlobe. — Zrcali za večkratni odboj. Predmet, stoječ med zrcaloma, vidimo tem večkrat, čim ostrejši je kot, oklepan od zreal. — Posrebrana otla krogla iz stekla. Rabimo jo kot izbočno zrcalo. — V drto zrcalo v okvirji daje povečane, navidezne slike, ako je predmet blizu zrcala. — Steklena prizma. Predmet, ki ga pogledamo skozi prizmo, vidimo na drugem mestu in s pobarvanim robom. — Sestavljen drobno-gled. Z dvema lečama in zrcalom. Obe leči, predmetnica in priočnica, ste leči zbiralki. Predmete polagamo na malo, prevrtano mizico in jih razsvetljujemo od spodaj z zrcalom.

120. Mavrica: Jednostaven aparat za lom svetlobnih trakov. — Steklena prizma. Ako prestrežemo s prizmo solčne trakove, lomi in razkroji jih prizma tako, da vidimo na steni liso mavričnih barv (spektrum ali šar).

122. Magnetizem: Prirodni magnet. — Magnetna palica iz najboljšega jekla. — Podkovast magnet s kotvico. — Pilovina. — Železne in jeklene palčice za magnetenje. — Odklonska igla ali odklonica. Z njo lahko pokažemo, da se istoimenski magnetni poli (kónice) odbijajo, raznoimenski pa privlačijo. — Kompas. Rabimo ga, da določimo stran sveta s pomočjo kota, katerega oklepate igla in dotična svetovna mer.

123. Električna: Steklena palica, drgnena z amalgovanim usnjem, postane pozitivno električna. — Palčica iz ebonita ali trde gume, drgnena z volnino, postane negativno električna. — Kroglice od bezgovega stržena Elektrizovane palčice jih privlačivajo in zopet odbijajo. — Kroglicici od bezgovega stržena na stojalu kot elektroskop. Kroglicam podelimo pozitivne elektrike, dotakniviši se jih z drgneno stekleno palčico, kroglici se razhajate. Ako približamo sedaj kroglicam drgneno ebonitovo palčico, padate zopet skupaj v dokaz, da se uničujete raznoimenski elektriki.

Daniellov člen sestoji iz steklenega kozarca, v kojem stoji v razredčenej žvepleni kislini odprt cinkov valj. V cinkov valj postavljen je luknjičast prsten valj, napolnjen z nasičeno raztopino modre galice (bakrenega vitrijola), v kateri stoji odprt bakren valj. Fr. Slanc.

(Dalje prih.)

Književnost.

Missa „Jesu, Rex gloriae“ ad IV. voces inaequales Organo comitante (ad lib.)

Autore Dan. Fajgelj. Op. 69. Pr. 60 kr. Sumptibus et Typis R. Milic. Ta maša vrliga našega skladatelja je poleg prav lepe in pravilne harmonizacije v pravem cerkvenem duhu

zložena, in sicer tako spretno, da so posamezni stavki in besede po vsebini in po pomenu zelo primerno izraženi.

V celi skladbi se nahaja prav lepa in naravna modulacija. Prav prijetno je za uho slišati, kako jeden glas drugega povečuje. Premikanje posameznih glasov je po vseh taktih naravno in lahko izpeljivo, tako da pevec brez posebnih težav vse lahko zadene; vse je tako vrejeno, da se pevec malo počije. Zaradi tega nastopajo tu in tam kratki samo- in dvospevi.

Ta skladba pa ima še to prednost, da se brez orgel vokalno lahko poje. Orgle, če so tudi prav dobro vglasene, več ali manj pokrivajo, da se besede nerazumljivo, ali celo nič ne čujejo. Sploh je ta maša najboljšega priporočila vredna. Le jedno željo še imamo, da bi se take skladbe v prihodnje tako izdavale, kakor sta priljubljena skladatelja P. Angelik in P. Hugolin pri izdaji „Slava Bogu“ vredila. To, kar je za partituro tiskano, se lahko brez posebnih težav tudi za pevce (sopran in alt skupaj, ravno tako tenor in bas) prirediti dá. S tem se odstrani zelo težavno pisanje posameznih glasov. Za tako delo ima le malokdo čas. Zaradi tega nedostatika najboljše skladbe tu in tam v omari počivajo v škodo skladatelju in založniku.

L. Belar.

Šolski vrt. Vzgojevalno in učno sredstvo naših ljudskih šol. Kratek navod, kako snovati, dopoljevati in oskrbovati šolske vrte z dodatkom o trsni uši. Spisal J. Koprivnik, profesor na c. kr. učiteljsišču v Mariboru. Priložen je načrt šolskega vrta c. kr. učiteljsišča v Mariboru. Ponatis iz „Popotnika“. Maribor 1894. V založbi pisatelja. Tisk tiskarne sv. Cirila. Str. 15. Cena 20 kr. — Knjiga je namenjena učiteljem-vrtnarjem. Iz vsebine smo se prepričali, da je spisal knjigo praktičen šolnik, zato je učiteljem-vrtnarjem kar najtopleje priporočamo.

J. T. Turkuš-pesmi. I. „Črna Gora“. Pripovedna pesem. Str. 22. Cena 15 kr. II. „Pesmi“. Str. 48. Cena 35 kr. III. „Radikalnim kritikom ljubljanskim“ — slovenski pevec. Str. 15. Cena 10 kr. IV. „Vojska i mir“. Melodram v treh dejanjih. Str. 62. Cena 40 kr. Vsi štirje zvezki veljajo 1 gld. in se dobivajo v Ljubljani samo v Zagorjanovi knjigotržnici.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik IV. — Sešitek 1. V Ljubljani 1894. Vsebina 1. letošnjega sešitka je zelo bogata in zanimiva. G. prof. S. Rutar popisuje nam jako mikavno „Grobišče pri Sv. Luciji blizu Tolmina“. — Jednako zanimiv je tudi spis starinoslovca J. Pečnika, v kojem nam popisuje kranjska gradišča. — Arhivar g. A. Koblar nam podaje „Drobtinice iz furlanskih arhivov“, ki so jako dragocen zaklad domače zgodovine in le želimo, da g. arhivar z največjo marljivostjo in vstrajnostjo to delo nadaljuje. — G. dr. J. Ev. Mauring nam opisuje „Utemeljitev mesta Višnje Gore“. — Zanimivi so tudi „Mali zapiski“, ki nam podajajo mnogo beriva za pouk in zabavo.

Člani „Muzejskega društva“, ki plačajo 3 gld. na leto, dobé „Izvestja“ in „Mittheilungen“ brezplačno, sama „Izvestja“ pa stanejo na leto 2 gld.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. III. zvezek. V Ljubljani, 1894. Zalaga izdajatelj. Tisk Katoliške Tiskarne. Cena 15 kr. Str. 43. V to lično knjižico zbral je izdajatelj dvanajst mikavnih pripovedek in pravljic, poučno črtico o petroleju, več srečno izbranih pregovorov, izrekov in pametnic, razne splošno zanimive in koristne sestavke ter nekaj primernih kratkočasnic, ugank, rebusov in računskih nalog in tako obogatil našo, mladini namenjeno literaturo za lepo delce. Vsi spisi so urejeni po zdravih pedagoških načelih, vsi so primerni obzorju otrok in pisani v lepem jeziku, tako da moremo knjižnico prav toplo priporočiti, želeč, da bi našla obilno podporo pri vseh mladino ljubih.

